

ջին համաստեղութիւնները ամենն ալ տեսանելի չեն կոստանդնուպօլսի կլիմային տակն:

Հարաւային Պսակ: — Մանր աստղերէ կը ձևանայ պսակաձև՝ Աղեղնաւորէն վար:

Կռունկն: — Հարաւային Ձկան վարը, երկու աստղ ունի α և β երկրորդ կարգի և ուրիշ մըն ալ γ երրորդ կարգի:

Փիշնիկ: — Քառանկիւնի ձևով երրորդ կարգի աստղերէ կը կազմուի՝ Աքառնարէն վեր:

Սիրամարգ: — Աստղ մ'ունի α երկրորդ կարգի՝ Աղեղնաւորէն վար. և նոյն գծին վրայ, ալ աւելի վար, երեք աստղ β , γ և δ երրորդ կարգի:

Տորաւ: — Ծրի խաւարման հարաւային բևեռը այս համաստեղութեան վրայ է. աստղ մ'ունի միայն երրորդ կարգի և ուրիշ մանր աստղեր:

Ասոնք են հարաւային գլխաւոր համաստեղութիւնները. կը մնան Հարաւային Եռանկիւն, Թռչական Ձուկն, Հնդիկ, Հարաւային Ճանճ, Արու Հիդրա, Գետնառիւծ, և այլն. բայց հարաւային բևեռին մօտերը գտնուելով մեր կլիմայից տակն անտեսանելի են, անոր համար աւելորդ է անոնց վրայ խօսիլ: Հարաւային բևեռական աստղն է σ Ոգդանդին, և բևեռին կիտէն հեռու է իբր 36' 40":

ՔԱՐԱՁԻԹ ԵՒ ՄԵԱՎՈՒԹԻՒՆ. — Քարաձիւթը դիւրին և զօրաւոր միջոց մ'է տունկերն և արտորէից բերքերն ճճիներէն պահելու: Ուրիշ բան պէտք չէ բայց եթէ քարաձիւթը այս ինչ չափով ջրոյ հետ խառնել և սրսկել վնասակար ճճեաց գտնուած տեղը: Քարաձիւթոյ հոտէն և ներքին զօրութենէն այս կենդանիներն մէկէն կը մեռնին, և ընդ հակառակն նորէն կը սկսին աճիլ և կենդանանալ այն բոյսերն ու տունկերն որ ցամաքելու վրայ էին: Մէկ մաս քարաձիւթը պէտք է խառնել հարիւր մաս ջրոյ հետ, որպէս զի համեմատական ըլլայ խառնուրդը և ոչ նուազ կամ աւելի:

ԿԱՅԾԱԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ. — Ռաբէլ կը պատմէ որ յամին 1855 տղայ մը ծառի մը վրայ ելած ըլլալով Թռչնոյ բոյն մ'առնելու համար, ծառը կայծակէն կը զարնուի ու տղան վախէն կամ ցնցմունքէն ծառէն վար կ'իյնայ: Բայց ինչ զարմանք երբ տեսանք տղուն կուրծքին վրայ տպաւորուած ծառին, Թռչնոյն, բունոյն և մինչև իսկ այն ճիւղին պատկերը՝ որոյ վրայ կեցած էր:

— Օրիովի ասոր նման ուրիշ դէպք մ'ալ կը պատմէ, և կ'ըսէ որ յամին 1847 երբ տիկինն Մորոզա փոթորկի ատեն պատուհանի մը մօտ նստեր էր, սաստիկ ցնցմունք մը կը զգայ սուանց վնասի. և սրատուհանի մէջ դրուած ծաղկին պատկերը կը տպաւորուի սրբունիցը վրայ և ցմահ կը մնայ:

ՀՐՈՅ ՔԱՐԱՅՐ. — Ջարմանալի և անխմանալի բան մ'է թէ ինչպէս աշխարհիս ամեն կողմը գտնուին հրաբխային լերինք և Ափրիկոյ մէջ միայն չգտնուին, գոնէ այն կողմերն որ մեզի ծանօթ են. մինչդեռ գիտեմք որ մերձակայ Համբարձման, Երկաթի և Դենէրիֆֆա կղզեաց մէջ առատութեամբ կան: Բայց վերջերս Ափրիկոյ արևմտակողմը ուղեորող ճանապարհորդաց ըսածին համեմատ՝ Մարոքբոյի երկրին մէջ Ֆէս քաղքին մօտ քարայր մը կայ որ բոց կ'արձակէ, և մօտերն կարգէ դուրս ու հետաքրքրական երևոյթներ կ'երևին:

Քարայրին բարձրութիւնն ամենառոյնն է. բերանը հինգ մեդր երկայնութիւն և չորս մեդր լայնութիւն ունի:

Բոցն առանց ընդմիջելու շարունակ կ'արձակի, երբեմն սաստկութեամբ և երբեմն ոչ. բայց որ զարմանալին է, միշտ հորիզոնական ձևով, և ելլելու միջոց միշտ սուր ձայն մ'ունի, որ ըստ առատութեան բոցոյն կը նուազի կամ սաստկանայ: Բայց ամենեին ոչ լավա դուրս կ'արձակէ, ոչ հանքային քար, և ոչ որ և է նիւթ:

Օդոյ փչմունքն որ կը մղէ զբոցն բերնէն դուրս ելլելու, բաւական զօրութիւն պէտք է որ ունենայ, վասն զի թէ և դիմացն ծանր մարմին մը դրուի, այնու հանդերձ մէկէն կը մղէ կը տանի:

Այս երևութիւս սկիզբը ու պատճառը իմանալու համար եղած քննութիւններն, մինչև հիմա որոշ և գոհացուցիչ արդիւնք մը չունեցան. սակայն հաւանօրէն կը կարծուի որ այն լերան մէջ որուն վրայ բացուած է այս քարայրս, հրացեալ վիճակի մէջ հանքածիւրոյ առատ խաւեր ըլլան: Օդոյ ընթացքն այս ածուխը միշտ վառ պիտի պահէ, և քանի որ տեւէ ածուխն, բոցն ալ միշտ պիտի տեւէ: